Oude Kerk, zondag 30 december 2018

ds. Johan Meijer

gelezen: Jesaja 61: 10- 62: 3 en Lucas 2:22-40

titel: Anders terugkomen

preek:

gemeente van de Heer die ons geboren is,
lieve mensen van God

Wanneer een van de zusters voor een korte of langere tijd het klooster verliet, klonk steevast de volgende wens: 'Kom anders terug, of kom anders niet terug.' Heel misschien klinkt deze wens op het eerste gehoor een beetje onaardig, maar zo is zij zeker niet bedoeld, het is juist een heel liefdevolle zegenwens om iemand mee op reis te sturen.

'Kom anders terug, of kom anders niet terug.' Daarin zit de opdracht en de zegenwens dat de reiziger ervaringen op zal doen die haar of hem zullen veranderen. Verrijken, verdiepen, verblijden, wijzer maken.

Zo kwamen Maria en Jozef anders terug, dat kan niet anders. Na hun tocht van Nazareth naar Bethlehem en terug hadden zij heel veel ervaringen opgedaan. Bar was de heenweg, teleurstellend de ervaring van de volle herbergen, en de bevalling vond plaats in toch wel erbarmelijke omstandigheden. Leek hun reis niet op die van de vele vele vluchtelingen die ook dit jaar 2018 wereldwijd heeft gekend, met al die schrijnende beelden als schrikbeeld op het netvlies?

Maar dan komen de herders, die door engelen gezonden zijn om naar het pasgeboren Kind te komen kijken en Hem hulde te bewijzen. Ook zij keren anders terug op hun veld: zij zongen de glorie van God om alles wat zij gehoord en gezien hadden. Een ervaring die diepe indruk gemaakt moet hebben op de kersverse ouders Maria en Jozef, zoals de ontroering van kraambezoek soms diepe indruk kan maken op nieuwe ouders.

Dan volgt op de achtste dag de besnijdenis van het Kind. Zijn naam wordt genoemd, de naam die de aankondig-engel aan Maria had genoemd toen hij haar vertelde wat er gebeuren zou, een ervaring die haar voor altijd veranderd heeft, in haar nog zo jonge leven. Want al jong kunnen mensenkinderen ervaringen op doen, die zij levenslang niet meer vergeten.

De veertigste Kerstdag, in onze kalender is dat 2 februari, Maria Lichtmis, de dag van de reiniging is dat, dan doen Maria en Jozef opnieuw een onvergetelijke ervaring op.

Volgens de Wet van Mozes werd op dag veertig van het leven van een eerstgeboren zoontje een offer gebracht in de tempel: een eenjarig lam en een jonge duif werden opgedragen om de moeder te reinigen, en als de eersteling een meisje was, gebeurde dat volgens een wet uit Leviticus op de tachtigste dag. Kon men een lam

niet betalen, dan mochten het ook twee duiven zijn: de wet van God heeft een sociale kant. Maria en Jozef volgen deze joodse voorschriften nauwgezet. Zij waren, zo zegt Lucas, vrome joden, die de Wet van Mozes onderhielden.

Naast de reiniging was dit ook de dag om het eerstgeboren zoontje toe te wijden aan God. Volgens de wet moesten dan vijf sikkels worden betaald aan iemand uit een priesterlijke familie, om het kind vrij te kopen. Maar dat ritueel vermeldt Lucas niet, hij vertelt dat Jezus werd voorgesteld in de tempel, als wil hij ons vertellen: van meet af aan is Jezus aanwezig geweest in de tempel, als hoorde hij er thuis, zoals Samuël die door zijn moeder Hanna werd afgestaan aan de dienst aan God.

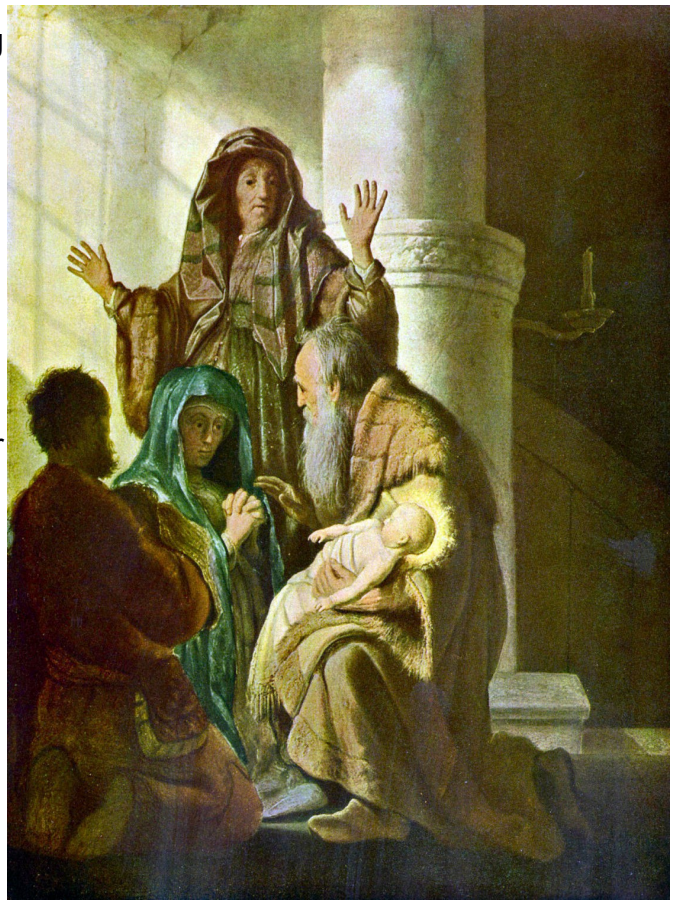

En daar zijn dan Simeon en Hanna, een andere Hanna. Beiden al hun leven lang vurig uitziend naar een ervaring van heil, van heelheid, van zeker weten dat hun wachten en verwachten niet voor niets is geweest. En beiden zien zij het heil, en beiden raken zij diep ontroerd en beiden geven zij Jezus en zijn ouders zegenwensen mee die hen voortaan vergezellen op hun reis. Hun terugreis naar Nazareth en hun levensreis de toekomst in.

Simeon, hij herinnert aan de bejaarde priester Eli, de bedienaar van het heiligdom in de tijd van de jonge Samuël en zijn moeder Hanna. Simeon: rechtvaardig is hij, op hem rust Heilige Geest, die hem voorspeld heeft dat hij nog tijdens zijn leven de Messias van God zou zien. En hij ziet Hem, of zou je kunnen zeggen: door Heilige Geest ingegeven herkent hij Hem: de Redder van Israël én van alle volken. En hij gaat zingen, dat weergaloze loflied van Simeon, het *Nunc Dimittis* dat nog altijd dagelijks in kloosters gezongen wordt bij het laatste getijdengebed van de dag: de completen.

Nu laat Gij, Heer mij gaan:
wat mij is toegezegd
hebt Gij voldaan
ik ga in vrede.

Mijn ogen zagen aan
hoe Gij een stralend licht
hebt op doen gaan
voor alle volken.

Een glans van heerlijkheid
ligt over Israël

en wijd en zijd
schenkt Gij uw zegen.

Het grote wereldwijde perspectief van Israël en álle volken komt in beeld, een perspectief dat voor Lucas zo belangrijk was. Zij Evangelie start in het hart van Israël en eindigt in Rome, het hart van de toenmalige wereld. De keizer had vandáár uit voor heel zijn wereldwijde Rijk de grote volkstelling uitgevaardigd. Maar voor God tellen mensen, alle mensen, wereldwijd, *ja alle volken zijn in tel, bij U o God van Israël.*

En dat alles, die grote woorden, dat wereldwijde perspectief, dat opent zich voor de ogen van Simeon, bij het zien van dit kleine kind, dat vandaag wordt toegeheiligd aan God. Daar zingt hij uitbundig van, een ervaring die Maria en Jozef mee mogen nemen, als een zegen. Zij zijn verwonderd over alles wat over hun kind wordt gezegd.

Maar! Er is een maar. Een keerzijde, die Simeon nu onthult in een speciaal woord voor Jezus' moeder, Maria. Jouw kind zal het moeilijk krijgen. Zijn weg, zijn *camino,* zal door het duister gaan, omdat wat Hij zal zeggen en doen niet door iedereen geaccepteerd zal worden. Velen zullen door Hem worden geheeld, maar anderen zullen Hem willen breken, zullen in verzet komen. En dat zal jouw moederhart raken als een zwaard door je ziel. Het kind dat aan God is toegewijd, zul je moeten loslaten. Jouw kind, maar later ook jouw Heiland. En ook die ervaring zal een plaats moeten krijgen in Maria's moederhart, dat al zoveel ervaringen met zich meedraagt. Ze zal anders terugkomen, enerzijds verheugder, anderzijds bezorgder, herkenbaar voor ouders die zielsveel van hun kind houden en er tegelijkertijd, of misschien juist wel daardoor, ook zo bezorgd om kunnen zijn.

De woorden van Simeon klinken nog na, of daar is ook Hanna, een hoogbejaarde vrouw. Een profetes! Let wel: een profet*es*! Een vrouw met een belangrijke functie dus, niet onbelangrijk om te noemen voor wie denkt dat belangrijke geestelijke functies alleen voor mannen weggelegd zouden zijn. Hanna, afkomstig uit de stam Aser. 'Zij is met haar levensdagen ver heen', zegt Lucas letterlijk. Na haar meisjestijd heeft zij zeven jaar geleefd met haar man en sindsdien is ze al weduwe.

Het woord 'meisjestijd' komt van het Griekse *Partenias*, een woord dat nauw verwant is aan *Partenos*, het woord dat gebruikt wordt om de leeftijd van Maria aan te duiden wanneer de Engel Gabriël bij haar op bezoek komt. Een jong meisje. Hanna kan ook zo oud geweest zijn als Maria toen zij trouwde. Dat betekent dat zij ook nog heel jong was toen ze weduwe werd. En dat betekent ook dat zij al heel erg lang weduwe is.

Hanna heeft misschien wel een levenlang gewacht en gebeden en gehoopt. Nooit is zij weggegaan uit het heiligdom, standvastig heeft zij gevast en gebeden, heeft zij de lof voor God gaande gehouden, nacht en dag. Zo staat het er: *nacht en dag*, in die volgorde. Want je zou kunnen bedenken dat het voor haar eerder nacht dan dag geweest is in haar lange leven. En dan is er dit moment, dit *eigen uur*, zoals Lucas het letterlijk zegt. Zij komt naderbij... ze ziet... ze ziet Hem... het kleine kind... en zij dankt God en zij gaat spreken, een ware profetes, ze spreekt allen toe die wachten op verlossing.

Simeon en Hanna, hun ogen hebben heil aanschouwd, als Mozes die uit de verte het Land van Belofte heeft gezien. Zij hebben gezien en ervaren, geloofd en geprezen. In de avond van hun leven werd het licht, toch nog.

Op nummer 1219 van de Top 2000 staat *De Bestemming* van Marco Borsato, bij dat lied moet ik denken aan hen, aan Simeon en Hanna.

> *Laat me zien waar ik voor leef.*
> *Laat me voelen wat ik geef.*
> *Eén moment zodat ik weet*
> *dat alles niet voor niets is.*
> *Dat alles niet voor niets is geweest.*

Met Simeon en Hanna kunnen wij verlangen naar ervaringen die ons zin geven, die ons laten zien en inzien dat alles niet voor niets is. Die een antwoord geven op onze hoop en op ons verlangen. Ervaringen van zien, soms even, van ervaren, soms maar een ogenblik. Lichtdoorbraken in levens waar het eerder nacht lijkt dan dag. Lichtdoorbraken in mensenlevens die al levenslang uitzien naar iets van gerechtigheid, iets van erkenning, iets van bevestiging dat de belofte van heil toch waar zal worden.

> *Dat eigen moment waarop ik niet meer zwijgen kan*
> *en niet meer rusten kan*
> *omdat ik er vurig in geloof*
> *dat gerechtigheid als een lichtglans uit zal trekken*
> *en bevrijding als een fakkel zal ontbranden.*
> *Dat eigen moment, die intense ervaring*
> *waarop de volkeren jouw glorie zullen zien,*
> *en dat jij mag leven met een nieuwe naam,*
> *een Naam die door God genoemd is*
> *en door zijn aankondig-engelen aan ons bekend gemaakt is,*
> *een naam die je mag dragen als een zegen.*

Dat wij zulke eigen moment mogen ervaren, zoals Simeon en Hanna het mochten ervaren. En dat wij zulke eigen momenten mogen bewaren, als Maria in haar hart.

Dan zullen wij anders terugkeren, dan zullen wij anders thuiskomen. Dan is er een klaarlichte nacht waarin Gods heerlijkheid lacht.

Amen